

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ ÖZÜRLÜ HİZMET BİRİMLERİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 –(1) Bu Yönetmeliğin amacı; büyükşehir belediyesi ve mücavir alanları içerisinde yaşayan özürllülerin, toplum hayatına katılımını kolaylaştıracak ve toplumsal fırsatlardan özürllü olmayan diğer bireyler gibi eşit faydalanmalarını sağlamak üzere; büyükşehir belediyelerinde özürllülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri verecek olan özürllü hizmet birimlerinin kuruluş, işleyiş ve görevleri ile bu birimde çalışan personelin, yetki, sorumluluk ve görevlerine ilişkin usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 –(1) Bu Yönetmelik, büyükşehir belediyelerinde oluşturulan özürllü hizmet birimlerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 –(1) Bu Yönetmelik, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Ek 1 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 –(1) Bu Yönetmelikte yer alan:

a) Bakım: Durumları gereği toplum içerisinde bağımsız yaşama becerilerini kazanamayan veya kaybeden, rehabilitasyondan yararlandığı halde özel ilgi destek ve korunmaya gereksinim duyan bireylere verilen hizmetleri,

b) Birim: Büyükşehir belediyelerinde özürllülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerini vermek amacıyla oluşturulmuş özürllü hizmet birimini,

c) Bilgilendirme: Özürllülerle ilgili mevcut programları ve hizmetleri içeren bilgilerin; özürllülere, ailelere ve bu konuda çalışan kişilere sağlanmasını,

ç) Bilinçlendirme: Özürllülerin diğer insanlarla aynı haklara ve yükümlülöklere sahip olduklarını, toplumsal hayata tam katılımlarına yönelik engelleri ortadan kaldırmak amacıyla yapılan çalışmaları,

d) Danışmanlık: Birimden yararlanan özürllü bireylerin ve ailelerin özürllülüğten kaynaklanan bireysel, ailevi, sosyal, hukuksal sorunları ve hakları konusundaki hizmetleri ile özürllülerin ve ailelerinin problemlerine gerçekçi çözümler üretilmesi için yapılan çalışmaları,

e) Mesleki rehabilitasyon: Fiziksel, zihinsel ve duygusal yetersizlik sonucu emniyetli ve uygun bir işe ihtiyacı olan özürllü bireylerin yaşanılan bölgenin işgücü talebi dikkate alınarak iş ve meslek sahibi olmasını, uygun çalışma becerileri kazanmasını, yerleştirildiği iş yerinde izlenmesi ve uyumu çalışmalarını,

f) Özürllü: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

g) Sosyal rehabilitasyon: Özürllü bireyin ve ailesinin sosyal hayatta karşılaştığı her türlü sorunlarının tanımlanmasına ve çözümlenmesine yönelik çalışmalarla, özürllü ve ailesinin sosyal hayata katılımlarını amaçlayan çalışmaları,

ğ) Sosyal yardım: Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük seviyede dahi sürdürmekte güçlük çeken özürllürlere ve ailelerine yapılan ayni ve nakdi yardımları,

h) Toplum temelli rehabilitasyon: Özürllürlerin rehabilitasyonunda halkın sorumluluk alması, hizmet dağılımının geliştirilmesi, eşit fırsatlar sağlanması ve özürllü haklarının iyileştirilmesi ve korunmasını hedefleyen çalışmaları,

ı) Yönlendirme: Özürllü bireylerin toplum içinde rehabilitasyonu, sosyal uyumu ve fırsatların eşitlenmesini sağlamaya yönelik, özürllü ailelerin kendi kendilerine yardım grupları geliştirmelerine ve özürllü olmayan bireylerin özürllüler hakkındaki olumsuz tutumlarının değiştirilmesine yönelik yapılan çalışmaları ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Özürllü Hizmet Birimi

Birimin kurulması

MADDE 5 –(1) Birim, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 21 inci maddesi gereğince, büyükşehir belediyelerinde belediye meclisi kararı ile norm kadro ilke ve esaslarına uygun olarak kurulur. Birim, meclis kararında gösterilmek kaydıyla büyükşehir belediyesinin nüfus, ihtiyaç ve bütçe imkanlarına göre bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, eğitim, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri ile özürllürlerin yaşamlarını kolaylaştırıcı hiyerarşik kademelerden meydana gelir.

Birimin temel çalışma ilkeleri

MADDE 6 –(1) Özürllürlerin çağdaş hizmet anlayışı ile kentsel imkanlardan yararlanarak, yaşamlarını güven, sağlık ve mutluluk içinde sürdürmelerini gerçekleştirmede;

- a) Temel insan haklarına saygılı ve insan onuruna yakışır olmasını,
 - b) Toplumsal bütünleşmeyi sağlayıcı olmasını,
 - c) Katılımcı ve paylaşımcılığın esas alınmasını,
 - ç) Fırsat eşitliğine dayalı olmasını,
 - d) Hizmetlerin etkin, verimli, kaliteli, sürdürülebilir, ulaşılabilir, erişilebilir, ücretsiz veya indirimli olmasını
- sağlamak birimin temel çalışma ilkeleridir.

Birimin işleyişi

MADDE 7 –(1) Birim, büyükşehir belediye başkanı veya genel sekreterin belirleyeceği esaslar çerçevesinde kuruluş şemasında gösterilen genel sekreter yardımcısı veya ilgili diğer amire bağlı olarak çalışır.

(2) Birim, çalışma alanları ile ilgili olarak büyükşehir belediyesinin yetkili organlarında görüşülecek konular hakkında ön bilgi hazırlayarak ilgililere sunar.

(3) Birim ilgili kurum ve kuruluşlarla, üniversitelerle, meslek odalarıyla veya sivil toplum kuruluşlarıyla özürllürlere yönelik yapılacak bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, eğitim, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri ile özürllürlerin yaşamlarını kolaylaştırıcı çalışmaları koordine eder.

Birimin görevleri

MADDE 8– (1) Birimin görevleri şunlardır:

- a) Özürllü bireylerle ilgili veri tabanı oluşturmak.

b) Özürlülerin toplum hayatı ile bütünleşmelerini sağlayıcı ve kolaylaştırıcı çalışmaları yürütmek, sportif, sosyal ve kültürel aktiviteler yapmak, teşvik etmek ve yaygınlaştırmak.

c) Üniversiteler, özel kuruluşlar, özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yaparak özürlülere yönelik toplum temelli rehabilitasyon programlarını uygulamak.

ç) Birime başvuran özürlü ve ailelerine psiko-sosyal danışmanlık ve rehberlik hizmetleri vermek, özürlülükle ilgili konularda eğitilmelerini, bilgilendirilmelerini ve bilinçlenmelerini sağlayıcı, konferans, seminer, sempozyum gibi etkinlikler düzenlemek.

d) Özürlülüğü önlemeye yönelik kitap, dergi, broşür gibi basılı, sesli ve görsel yayınları hazırlamak, yayımlamak ve dağıtmak.

e) Özürlü ve aileleri için bilgilendirme, bilinçlendirme hizmetleri vermek, bu hizmetleri verecek personelin teknik bilgi ve beceriye sahip olması için gerekli eğitimi almasını sağlamak.

f) Özürlüleri nitelikli işgücü haline getirerek, çalışma yaşamına katılmalarını sağlamak üzere mesleki rehabilitasyon ve eğitim programları için başvuran özürlüleri değerlendirerek uygun mesleki rehabilitasyon ve mesleki eğitimleri vermek.

g) Ekonomik durumu yetersiz özürlülere ayni ve nakdi yardım yapmak.

ğ) İhtiyaç halinde özürlülerin durumlarına uygun araçlarla bulundukları mekanlardan hastane, okul ve rehabilitasyon merkezi gibi yerlere ulaşımını sağlamak.

h) Bakıma muhtaç özürlülere ve yaşlılara bakım hizmeti sunmak veya bu hizmeti ilgili mevzuat gereğince satın almak.

Birim personeli

MADDE 9 –(1) Birimde; norm kadro ilke ve esasları çerçevesinde sosyal çalışmacı, psikolog veya psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı, eğitimci, teknik öğretmen görevlendirilmesi asıdır. Bunun dışında birimde ihtiyaca göre diğer teknik, idari ve yardımcı hizmetler alanında personel görevlendirilebilir.

Birim personelinin nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 10 –(1) Birim personelinin nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları ile personelde aranacak şartlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Birim amiri, özürlüler alanında en az beş yıl çalışmış ve yüksek okul mezunu olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:

1)Mevzuat çerçevesinde verilen bütün görevleri noksansız olarak yapmak ve yaptırmak.

2) Özürlülere ve ailelerine verilen bütün hizmetlerin en iyi ve birimin amacına uygun bir şekilde yapılmasını sağlamak.

3) Özürlülerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları, kazalardan korunmaları, yeterli ilgi ve yardımı görmeleri hususunda gerekli tedbirleri almak.

4) Birim ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli tedbirleri almak, araç ve gereçler ile demirbaşların bakımlı, temiz her an hizmete hazır şekilde bulundurulmasını, kayıtlarının ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılmasını sağlamak.

5) Birim personel ihtiyaçlarını zamanında tespit etmek, ilgili bölüme bildirmek,

6) Personelin hizmetine ilişkin eğitim imkanlarının geliştirilmesini ve hizmet içi eğitimin uygulanmasını sağlamak.

7) Birimin işleyişi, ihtiyaçları ve karşılaşılan sorunları kapsayan aylık ve yıllık periyodik faaliyet raporu hazırlamak.

8) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

b) Sosyal çalışmacı; sosyal hizmet alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:

1) Birime başvuruları kabul edilen özürlülerin sosyal incelemesini yapmak.

- 2) Özürlülerin ihtiyacını tespit etmek, ilgili yerlere yönlendirmek.
 - 3) Kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve gönüllüler ile işbirliği yapılmasını sağlamak.
 - 4) Özürlülerin, toplum tarafından kabullenilmesi için gerekli mesleki çalışmaları yapmak.
 - 5) Bölgenin sosyal gelişim planlamalarını ilgili meslek elemanlarıyla işbirliğinde yapmak.
 - 6) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.
- c) Psikolog veya psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı; alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:
- 1) Özürlülük nedeniyle aile ve çevre ilişkilerinde ortaya çıkan psikolojik sorunları çözmek için özürlü ve aileleri ile gerekli çalışmaları yapmak.
 - 2) Özürlü ve ailelerini bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik faaliyetleri yapmak.
 - 3) Özürlülerin ihtiyacını tespit etmek, ilgili yerlere yönlendirmek.
 - 4) Birime başvuran özürlülerin yetenek ve ilgilerine göre çeşitli işlerle meşgul olmalarını sağlayacak etkinlikleri programlamak ve uygulamak.
 - 5) Özürlülerin ve ailelerinin zihinsel, duygusal ve sosyal yönden üst düzeyde gelişmesine yardımcı olmak, kazandıkları bu bilgi birikimini, mesleki, sosyal ve özel yaşamlarında etkin bir şekilde kullanmalarını sağlamak.
 - 6) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.
- ç) Eğitimci; özel eğitim alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:
- 1) Özürlülerin günlük aktivitelerini bağımsız olarak yapabilmeleri için uygun programlar hazırlamak, geliştirmek ve uygulamak.
 - 2) Özürlülerin iş, beceri ve uğraşları ile ilgili programları hazırlamak.
 - 3) Ailelere özel eğitim teknik, yöntem ve materyali ile bunların amaca uygun olarak evde kullanılması konusunda rehberlik etmek.
 - 4) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.
- d) Teknik öğretmen; alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:
- 1) Özürlüye belli iş dallarında temel bilgi ve beceri kazandırıp, bir iş edinebilmelerini sağlamak.
 - 2) Mesleki rehabilitasyon ve eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak.
 - 3) Özürlülerin performansları düzeyinde mesleki eğitim çalışmalarını yürütmek.
 - 4) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hizmetlerden yararlanmak için istenecek belgeler

MADDE 11 –(Değişik:RG-22/12/2011-28150)

(1) Birime hizmet almak için başvuranlardan aşağıdaki belgeler istenir.

a) T.C. kimlik numarasının da yer aldığı talep veya kayıt formu.

b) Sağlık kurulu raporu veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından verilmiş özürlü kimlik kartı.

(2) Özür oranı nüfus cüzdanına işlenmiş olanlardan birinci fıkranın (b) bendindeki belgeler istenmez. Nüfus cüzdanının aslının gösterilmesi yeterlidir.

Yardım esasları

MADDE 12 –(1) Birimin sosyal yardımlarından yararlanacak olan özürlü ve ailelerine yapılacak yardımlarda; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından yardım alanlarda aranan ölçütlerin aranması asıldır.

Özürlülere yönelik gönüllü hizmetler

MADDE 13 –(1) Birim özürlülere yönelik olarak; üniversiteler, özel kuruluşlar, özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile işbirliği halinde, 9/10/2005 tarihli ve 25961 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği hükümlerine göre gönüllülük esasına dayanan hizmetlerin yapılmasını temin eder.

Düzenleme yapma yetkisi

MADDE 14 –(1) Büyükşehir belediyeleri, bu Yönetmelikle ilgili hususlarda, bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla belediye meclisinin kararı ile düzenleme yapabilir.

Yürürlük

MADDE 15 –(1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 –(1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete’nin		
	Tarihi	Sayısı
	16/8/2006	26261
Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazete’lerin		
	Tarihi	Sayısı
	22/12/2011	28150